

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

PAŽYMA

DĖL PATOBULINTŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 IR 5.7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO (toliau – Projektas Nr.1), LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 582 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 46 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1591 2, 14 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau kartu – Projektai) (Nr. 15-564-2-I(2) – 15-568-2-I (2)) (TAIS Nr. 16-125)

2016-01-13 Nr. NV-119

Vilnius

1. Projektų rengėjas – Teisingumo ministerija.

2. Projektų tikslas, esmė – Projektais siekiama sumažinti teismų darbo krūvį ir atsisakyti kai kurių teismų vykdomų funkcijų, nesusijusių su tarp šalių kilusio teisinio ginčo sprendimu, tokiu būdu sudarant prielaidas teismų darbo operatyvumui ir kokybei pagerinti bei sumažinant Projektuose numatytiems klausimams spręsti skiriamas asmenų laiko sąnaudas.

Siekiant šių tikslų, Projektu Nr.1 teikiamais Civilinio kodekso (toliau – CK) pakeitimais siūloma:

- perduoti notarams santuokos nutraukimą ar patvirtinimą gyvenimo skyrium *sutuoktinių bendru sutikimu*, kai pateikiamas rašytinis patvirtinimas, kad sutuoktiniai daugiau kaip metus netvarko bendro ūkio ir negyvena santuokinio gyvenimo ir neturi nepilnamečių vaikų, bei pateikiama sutartis dėl santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium pasekmių;
- atsisakyti teismo leidimų keisti vedybų sutartį išdavimo;
- atsisakyti teismo leidimų nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams, numatant sutuoktinių pareigą užtikrinti, kad dėl šio sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi;
- atsisakyti teismo dalyvavimo kai kuriais tėvystės pripažinimo atvejais, kai tarp suinteresuotų šalių nėra ginčo dėl tėvystės;
- nustatyti kreditorių teisių apsaugos garantijas, kad pagal bendras prievolės atsiradusias ir neįvykdytas iki turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, padalijimo, sutuoktiniai ar buvę sutuoktiniai atsako solidariai, išskyrus atvejus, kuomet vieno ar abiejų sutuoktinių kreditoriai aiškiai išreiškė savo sutikimą pakeisti sutuoktinių prievolės pobūdį.

Atsižvelgiant į nurodytus CK pakeitimus, kartu teikiami susijusių įstatymų pakeitimai.

Projektų įsigaliojimo data – 2016 m. liepos 1 d.

3. **Derinimas** – Įstatymų projektai svarstyti 2015 m. gruodžio 1 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime ir 2016 m. sausio 4 d. Vyriausybės pasitarime, po kurio pagal Teisės departamento pastabas patikslintas Notariato įstatymo 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas dėl notarams reikalingos informacijos iš valstybinės vaiko teisių institucijos apie šeimos įtraukimą į socialinės rizikos šeimų apskaitą gavimo ir papildytas aiškinamasis raštas dėl draudimo tam pačiam notarui atlikti įstatymų nustatytas funkcijas (šiuo atveju santuokos nutraukimą abiejų sutuoktinių bendru sutikimu) dėl tų santykių, iš kurių kilusiame ginče jis jau suteikė taikinamojo tarpininkavimo paslaugas taikymo. Kiti pakartotinai teikiami Projektai nebuvo tikslinami.

4. **Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada**

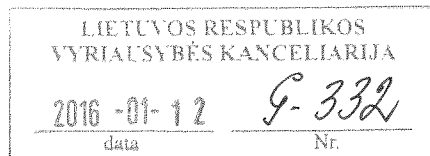
Įvertinę po 2016 m. sausio 4 d. Vyriausybės pasitarimo, patikslintų Projektų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams pastabų ir pasiūlymų neturime.

Teikiami Projektai iš esmės atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, reikalavimus.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandr Radčenko

16-66

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-01-12

Nr. (1.5.)LT-32

DĖL PATOBULINTŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 IR 5.7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 582 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR KITŲ SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI

Teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybei po 2016 m. sausio 4 d. vykusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės positarimo patikslintus Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ straipsniais įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau visi kartu – Projektai).

Projektais siekiama sumažinti teismų darbo krūvį ir atsisakyti kai kurių teismų vykdomų funkcijų, nesusijusių su tarp šalių kilusio teisinio ginčo sprendimu, tokiu būdu sukuriant papildomas prielaidas teismų darbo operatyvumui ir kokybei pagerinti bei sumažinant Projektuose numatytiems klausimams spręsti skiriamas asmenų laiko sąnaudas. Siekiant šių tikslų, Projektais siūloma atsisakyti teismų funkcijų nutraukiant santuoką ir patvirtinant gyvenimą skyrium sutuoktinių bendru sutikimu, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, atsisakyti teismo leidimų keisti vedybų sutartį ir teismo leidimų nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams, taip pat teismo dalyvavimo kai kuriais tėvystės pripažinimo atvejais, kai tarp suinteresuotų šalių nėra ginčo, dalį šių funkcijų perduodant notarams ir kartu užtikrinant tinkamą šių funkcijų vykdymą.

Konkrečios Projektuose numatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdinamos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su Projektais pateiktame Projektų aiškinamajame rašte.

Projektais įgyvendinama Šešioliktosios Vyriausybės 2012-2016 metų programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51, 463 punkto nuostata, kurioje, be kita ko, numatytas ryžtingas teismams nebūdingų funkcijų atsisakymas.

Projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617, reikalavimus.

Įvertinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2015 m. gruodžio 21 d. pažymoje Nr. NV-4100 pakartotinai pateiktas pastabas ir pasiūlymus, atitinkamai patikslintos Notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto nuostatos aiškiai nurodant, kad notaras, prieš tvirtindamas sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, kreipiasi į valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją su prašymu pateikti informaciją, ar šeima yra įtraukta į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą. Jeigu šeima yra įtraukta į minėtą apskaitą, valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija notarui pateikia savo nuomonę dėl nepilnamečio vaiko teisių ir teisėtų interesų tinkamos apsaugos užtikrinimo sudarius šį sandorį. Siekiant teisinio aiškumo, Projektų aiškinamajame rašte papildomai atkreipiamas dėmesys į tai, kad sutuoktiniai dėl santuokos nutraukimo bendru sutikimu turės teisę kreiptis į bet kurį savo nuožiūra pasirinktą notarą (išskyrus Notariato įstatymo 20² straipsnio 3 dalyje numatytus atvejus, kai notarui draudžiama atlikti įstatymų nustatytas funkcijas dėl tų santykių, iš kurių kilusiame ginče jis jau suteikė taikinamojo tarpininkavimo paslaugas). Kiti pakartotinai teikiami Projektai tikslinti nebuvo.

Kadangi Notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto nuostatos buvo patikslintos tik redakciniu aspektu, šis projektas papildomai suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei išvadoms gauti teikiamas nebuvo.

Projektus parengė Teisės sistemos departamento (direktoriaus pavaduotojas Vytautas Kurpuvesas, tel. (8 5) 219 1898, el. paštas vytautas.kurpuvesas@tm.lt), Teisės sistemos vystymo skyriaus (vedėja Natalija Žilinskiene, tel. (8 5) 266 2934, el. p. natalija.zilinskiene@tm.lt) patarėja Jolita Meškelytė, tel. (8 5) 266 2883, el. paštas jolita.meskelyte@tm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ straipsniais įstatymo projektas, 5 lapai.

2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ straipsniais įstatymo projekto lyginamasis variantas, 5 lapai.

3. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.

4. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

5. Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.

6. Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

7. Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.

8. Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

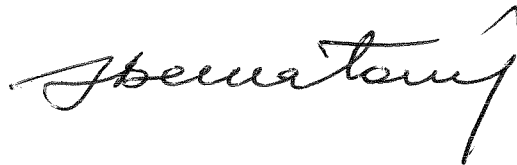
9. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2 lapai.

10. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“, 1 lapas.

12. Projektų aiškinamasis raštas, 9 lapai.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL PATOBULINTŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 IR 5.7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 582 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 46 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1591 2, 14 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti patobulintiems Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektams ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Įgalioti teisingumo ministrą Juožą Bernatonių, o jam negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Giedrį Mozūraitį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytus įstatymų projektus Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministro pavaduotojas
Giedrys Mozūraitis

Teisingumo ministras
Juožas Bernatonių

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140,
3.144, 3.293, 3.305, 3.306 IR 5.7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO
3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO
PROCESO KODEKSO 582 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 46 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĮ PROCESĄ
REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ
ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS
ĮSTATYMO NR. VIII-1591 2, 14 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ straipsniais įstatymo projekto (toliau – CK projektas), Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – CPK projektas), Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Notariato įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau visi kartu – Projektai) parengimą paskatino didelis ir toliau augantis teismų darbo krūvis civilinėse bylose, pavyzdžiui, 2014 metais Lietuvos teismai išnagrinėjo 196 723 civilines bylas, t.y. maždaug 7 proc. daugiau nei per 2013 metus ir ketvirtadaliu daugiau nei per 2005 metus.

Projektais siekiama sumažinti teismų darbo krūvį ir atsisakyti kai kurių teismų vykdomų funkcijų, nesusijusių su tarp šalių kilusio teisinio ginčo sprendimu, tokiu būdu sukuriant papildomas prielaidas teismų darbo operatyvumui ir kokybei pagerinti bei sumažinant Projektuose numatytiems klausimams spręsti skiriamas asmenų laiko sąnaudas.

Siekiant šių tikslų, Projektais siūloma atsisakyti teismų funkcijų nutraukiant santuoką ir patvirtinant gyvenimą skyrium sutuoktinių bendru sutikimu, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, atsisakyti teismo leidimų keisti vedybų sutartį ir teismo leidimų nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams, taip pat teismo dalyvavimo kai kuriais tėvystės pripažinimo atvejais, kai tarp suinteresuotų šalių nėra ginčo, dalį šių funkcijų perduodant notarams ir kartu užtikrinant tinkamą šių funkcijų vykdymą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektus inicijavo ir parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Dabartinis Įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reguliavimas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 3.51 ir 3.52 straipsnių nuostatomis, sutuoktinių bendru sutikimu santuoka gali būti nutraukiama tik teisme. CK 3.53 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teismas, savo sprendimu nutraukdamas santuoką, patvirtina sutuoktinių pateiktą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, kurioje sutuoktiniai turi aptarti savo nepilnamečių vaikų ir vienas kito išlaikymo, nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos ir dalyvavimo juos auklėjant klausimus bei kitas savo turtines teises ir pareigas. Šios sutarties turinys

įtraukiamas į teismo sprendimą. Vadovaujantis to paties straipsnio 4 dalies nuostatomis, jeigu sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių prieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės pažeidžia sutuoktinių nepilnamečių vaikų ar vieno sutuoktinio teises ir teisėtus interesus, teismas sutarties netvirtina, o bylą dėl santuokos nutraukimo sustabdo, kol sutuoktiniai sudarys naują sutartį.

Pagal CK 3.73 straipsnio 2 dalies nuostatas, abu sutuoktiniai gali kreiptis su bendru prašymu į teismą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, jeigu dėl gyvenimo skyrium pasekmių jie yra sudarę sutartį, kurioje numato nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos, jų išlaikymo ir auklėjimo, taip pat sutuoktinių turto padalijimo ir tarpusavio išlaikymo klausimus. Bylos dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium nagrinėjamos ieškinio teisenos tvarka. Kai sutuoktiniai yra sudarę sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių, teismas šią sutartį patvirtina, jeigu sutartis neprieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia nepilnamečių vaikų ar vieno sutuoktinio teisių ir teisėtų interesų. Patvirtinęs sutartį, teismas jos turinį įrašo į sprendimą (CK 3.76 straipsnio 4 dalis).

Pagal CK 3.84 straipsnio nuostatas, neatsižvelgiant į tai, kurio sutuoktinio nuosavybė iki santuokos sudarymo buvo ar po jos sudarymo yra šeimos gyvenamoji patalpa ir kilnojamieji daiktai, skirti šeimos namų ūkio poreikius tenkinti, įskaitant baldus, šis turtas yra pripažįstamas šeimos turtu. Toks turtas turi būti naudojamas tik bendriems šeimos poreikiams tenkinti. Sutuoktiniai negali sutartimi pakeisti šeimos turto teisinio režimo ar jo sudėties. Vadovaujantis CK 3.85 straipsnio 2 dalies nuostatomis, jeigu sutuoktiniai turi nepilnamečių vaikų, nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams sudaryti būtinas teismo leidimas. Tokie leidimai išduodami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) XXXIX skyriuje nustatyta supaprastinto proceso tvarka. Bylos šiame skyriuje nustatyta tvarka paprastai nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai pats teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, nusprendžia bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. CPK 582 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai sprendžiamas klausimas dėl leidimo perleisti nuosavybės teisę į šeimos turtą, šeimos turtą įkeisti ar kitaip suvaržyti teises į jį, teismas, atsižvelgdamas į aplinkybes, turi teisę reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų įrodymus, patvirtinančius šeimos turtinę padėtį (pajamas, santaupas, kitą turtą, prievoles), duomenis apie perleidžiamą šeimos turtą, duomenis iš vaiko teisių apsaugos tarnybos apie vaiko tėvus, taip pat būsimo sandorio preliminaras sąlygas ir jo įvykdymo galimybes bei vaiko teisių apsaugos galimybes sandorio neįvykdymo atveju ir kitus įrodymus.

Vadovaujantis CK 3.103 straipsnio nuostatomis, vedybų sutartis turi būti sudaryta notarine forma ir įregistruota vedybų sutarčių registre. Keisti vedybų sutartį galima tik teismo leidimu. Prašymai dėl tokių leidimų išdavimo taip pat nagrinėjami CPK XXXIX skyriuje nustatyta supaprastinto proceso tvarka, paprastai raštu.

Pagal CK 3.140 straipsnio 5 dalies nuostatas, jeigu vaikas gimė išsituokusiai motinai po santuokos pabaigos nepraėjus trims šimtams dienų, vaiko motina, jos buvęs sutuoktinis ir vyras, pripažįstantis save gimusio vaiko tėvu, turi teisę paduoti teismui bendrą pareiškimą, prašydami vaiko tėvu įrašyti vyrą, pripažįstantį save vaiko tėvu. Teismo nutartimi patvirtinus tokį bendrą pareiškimą, kaip vaiko tėvas įrašomas ne buvęs motinos sutuoktinis, o vyras, pripažįstantis save vaiko tėvu. Vadovaujantis CK 3.144 straipsnio nuostatomis, jei vaiko motina yra mirusi, neveiksni ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo pripažinti tėvystę su vaiko tėvu, ar tėvystės pripažinti nesutinka nepilnamečio ar ribotai veiksnaus vyro, laikančio save vaiko tėvu, tėvai ar globėjai (rūpintojai), ar raštiškai sutikimo nepatvirtina vaikas, kuriam yra suėję dešimt metų, pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo gali būti pagrindas tėvystei registruoti, jei šį pareiškimą patvirtina teismas. Nagrinėdamas tokį pareiškimą, kai vaiko motina yra mirusi, neveiksni ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo kartu su vyru, laikančiu save vaiko tėvu, teismas turi iš vaiko tėvo pareikalauti įrodymų, patvirtinančių tėvystę.

CK 3.126 straipsnyje vieno ar abiejų sutuoktinių kreditoriams suteikiama teisė įstoti į bylą dėl turto, kuris yra bendroji sutuoktinių nuosavybė, padalijimo kaip tretiesiems asmenims, pareiškiantiems savarankiškus reikalavimus. Sutuoktinis, pareiškęs ieškinį dėl turto padalijimo, privalo pareiškime dėl ieškinio nurodyti jam žinomus bendrus sutuoktinių kreditorius ar vieno iš jų kreditorius ir apie bylos iškėlimą pranešti nusiunčiant jiems pareiškimo dėl ieškinio kopiją.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Nacionalinės teismų administracijos duomenimis, 2014 metais teismai išnagrinėjo 11 151 bylą dėl santuokos nutraukimo, iš jų 8 029 bylas dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu (tai sudaro 4,08 proc. visų teismų per 2014 metus išnagrinėtų civilinių bylų). Taigi bylos, kai dėl santuokos nutraukimo tarp sutuoktinių nekyla ginčų, sudaro maždaug 72 procentus visų skyrybų bylų. Įvertinus Lietuvos statistikos departamento turimus duomenis apie išsituokusią porą, turinčių 0–17 metų amžiaus bendrų vaikų, skaičių (2014 metais jis siekė 5 325), darytina prielaida, kad maždaug virš pusę visų teismuose 2014 metais išnagrinėtų bylų dėl santuokos nutraukimo apėmė atvejus, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų. Atsižvelgiant į tai, **santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų**, funkcijos perdavimas notarams turėtų žymios įtakos bendro teismų darbo krūvio sumažėjimui.

Įvertinus CK 3.53 straipsnio nuostatas dėl santuokos nutraukimo sutuoktinių bendru sutikimu teisme, darytina išvada, kad sutuoktinių tarpusavio ir jų nepilnamečių vaikų išlaikymo, nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos nustatymo ir dalyvavimo juos auklėjant klausimai, taip pat kitos sutuoktinių teisės ir pareigos po santuokos nutraukimo paliekamos laisvam sutuoktinių susitarimui, kurio turinys, jeigu jis neprieštaruoja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia sutuoktinių nepilnamečių vaikų ar vieno iš sutuoktinių teisių ir teisėtų interesų, yra įtraukiamas į teismo sprendimą. Atkreiptinas dėmesys, kad tokios bylos teisme nagrinėjamos supaprastinto proceso tvarka: vadovaujantis CPK 540 straipsnio 1 dalies nuostatomis, teismas, pripažinęs, kad tai nepakenks šeimos santykių stabilumui ir vaikų bei sutuoktinių interesams, tokias bylas turi galimybę nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o pagal to paties straipsnio 2 dalį teismui paduoti prašymai dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu teisme turėtų būti išnagrinėti ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo jų priėmimo dienos. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytą galiojantį teisinį reguliavimą, teismų šiuo metu vykdomą santuokos nutraukimo sutuoktinių bendru sutikimu, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, funkciją CK projektu siūloma perduoti notarams. Manytina, kad šios funkcijos perdavimas notarams yra suderinamas su šioms valstybės įgaliotiems asmenims įstatymais pavestomis funkcijomis juridškai įtvirtinti *neginčijamas* fizinių ir juridinių asmenų subjektines teises ir juridinius faktus bei užtikrinti šių asmenų ir valstybės teisėtų interesų apsaugą. Pažymėtina, kad pritartus CK projektui, tais atvejais, kai sutuoktiniai turės nepilnamečių vaikų, santuoka sutuoktinių bendru sutikimu ir toliau galės būti nutraukta tik teisme. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad sutuoktiniai dėl santuokos nutraukimo bendru sutikimu turės teisę kreiptis į bet kurį savo nuožiūra pasirinktą notarą (išskyrus Notariato įstatymo 20² straipsnio 3 dalyje nustatytus atvejus, kai notarui draudžiama atlikti įstatymų nustatytas funkcijas dėl tų santykių, iš kurių kilusiame ginče jis jau suteikė taikinamojo tarpininkavimo paslaugas, taip pat Notariato įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje nustatytus atvejus).

Nors CK 3.54 straipsnis įpareigoja teismus būti aktyviems ir imtis priemonių sutuoktiniams sutaisyti, to paties straipsnio 4 dalyje numatyta, kad, jeigu sutuoktiniai daugiau nei vienerius metus kartu bendrai nebegyvena arba termino susitaikyti nustatymas iš esmės prieštarautų vieno sutuoktinio ar jų vaikų interesams, taip pat kai abu sutuoktiniai reikalauja nagrinėti bylą iš esmės, terminas susitaikyti nenustatomas. Siekiant išvengti skubotų sprendimų dėl santuokos nutraukimo bei atsižvelgiant į galiojančias CK 3.53 straipsnio nuostatas, kuriose įtvirtinta santuokos faktiško iširimo prezumpcija, taip pat į pirmiau paminėtus CK 3.54 straipsnio 4 dalyje numatytus atvejus, kai terminas sutuoktiniams susitaikyti nenustatomas, CK projekte siūloma nustatyti, kad sutuoktiniai, be kitų keičiamo CK 3.51 straipsnio 1 dalyje nurodytų sąlygų, taip pat turi daugiau nei metus netvarkyti bendro ūkio ir negyventi santuokinio gyvenimo. Kreipiantis į notarą dėl santuokos nutraukimo pasekmių asmenys turės pateikti notarui šias aplinkybes patvirtinantį rašytinį patvirtinimą. CK projektu taip pat siūloma nustatyti pareigą notarui, prieš tvirtinant sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, pasiūlyti sutuoktiniams susitaikyti, taip pat galimybę sutuoktinių sutikimu iki šešių mėnesių atidėti sutarties dėl santuokos nutraukimo tvirtinimą.

Vadovaujantis CK projektu siūlomu nauju CK 3.54¹ straipsniu, kreipiantis į notarą dėl santuokos nutraukimo sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktiniai taip pat turės pateikti sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių. CK 3.54¹ straipsnio 2 dalyje siūloma aiškiai nurodyti, kas turėtų būti aptariama šioje sutartyje: sutuoktinių vienas kito ir, prireikus, savo pilnamečių vaikų išlaikymo, taip pat kitos savo turtinės teisės ir pareigos (jeigu šie klausimai neaptarti vedybų sutartyje ir (ar) jeigu turtas, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalintas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu). Šioje sutartyje sutuoktiniai taip pat turės nurodyti, kokios bus sutuoktinių pavardės po santuokos nutraukimo. CK 3.54¹ straipsnio 4 dalyje iš esmės siūloma išlaikyti galiojančias nuostatas, pagal kurias santuoka bendru sutuoktinių sutikimu būtų nutraukiama notarine tvarka, jeigu sutuoktinių pateikta sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių neprieštaruja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia vieno sutuoktinio teisių ir (ar) teisėtų interesų. Jeigu notaras pirmiau nurodytais pagrindais atsisakytų tvirtinti sutuoktinių pateiktą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, toks atsisakymas atlikti notarinį veiksą bendra CPK 511-513 straipsniuose nustatyta tvarka galės būti skundžiamas teismui. Pagal CPK 513 straipsnio 1 dalį, patenkinęs skundą, teismas notarinį veiksą panaikina arba notarą įpareigoja atlikti konkretų notarinį veiksą.

CK projektu siūlomos naujos CK 3.54¹ straipsnio 5 dalies nuostatos iš esmės analogiškos galiojančioms CK 3.53 straipsnio 3 dalies nuostatomis dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutarties sąlygų pakeitimo. Pažymėtina, kad šios dalies nuostatos sutartimi dėl santuokos nutraukimo sąlygų pakeitimo nesuteikia galimybės atkurti keičiama sutartimi nutrauktos santuokos. Jeigu, iš esmės pasikeitus aplinkybėms, sutuoktiniai susitartų dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutarties sąlygų keitimo, toks pakeitimas, vadovaujantis bendromis CK 6.183 straipsnio 3 dalies nuostatomis, taip pat turėtų būti patvirtintas notaro. Tarp sutuoktinių kilus ginčui dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutarties sąlygų keitimo, tokius ginčus bendra CPK nustatyta ginčo teisenos tvarka nagrinėtų teismai.

Naujai siūlomo CK 3.54¹ straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių įsigalioja kitą darbo dieną po jos notarinio patvirtinimo, o CK projekto 6 straipsniu keičiamame CK 3.66 straipsnyje nurodytą santuokos nutraukimo momentą sieti su sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių įsigaliojimu. Tokios nuostatos siūlomos atsižvelgiant į keičiamo CK 3.66 straipsnio 3 dalies nuostatas dėl duomenų apie patvirtintą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių viešo paskelbimo bei siekiant apsaugoti buvusių sutuoktinių kreditorių, taip pat kitų suinteresuotų asmenų teises ir teisėtus interesus, kurie galėtų būti pažeisti jiems nežinant apie santuokos nutraukimo faktą.

Keičiamo CK 3.66 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti notaro, patvirtinusio sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, pareigą duomenis apie šią sutartį ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šios sutarties patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka perduoti savo veiklos teritorijos civilinės metrikacijos įstaigai ir vedybų sutarčių registru (kuriam kaupiami ir tvarkomi duomenys ne tik apie vedybų sutartis, kurios pasibaigia nutraukus santuoką ar sutuoktiniams pradėjus gyventi skyrium, bet ir apie turto padalijimo faktus). Jeigu notaro patvirtintoje sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamas valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, notaras duomenis apie šią sutartį taip pat turės būti perduoti registro, kuriame įregistruotas tas daiktas ar daiktinės teisės į jį, tvarkytojui.

Nacionalinės teismų administracijos duomenimis, per 2014 metus teismai išnagrinėjo 56 bylas *dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo abiejų sutuoktinių bendru prašymu*. Nors bylų dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo abiejų sutuoktinių bendru prašymu skaičius nedidelis ir šios teismų vykdomos funkcijos atsisakymas žymesnės įtakos teismų darbo krūviui neturės, įvertinus tai, kad tokiose bylose teismo vaidmuo taip pat iš esmės pasyvus ir apima sutuoktinių savo nuožiūra sudaryto susitarimo dėl gyvenimo skyrium pasekmių tvirtinimą, bei siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūloma šias funkcijas taip pat perleisti notarams. Pažymėtina, kad CK projektu gyvenimo skyrium sutuoktinių bendru sutarimu tvirtinimo funkciją notarams siūloma perduoti tik tokiais atvejais, kai sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų. Kadangi galiojančios CK 3.53 straipsnio nuostatos dėl santuokos nutraukimo sutuoktinių bendru sutikimu iš esmės labai panašios į CK 3.76

straipsnio nuostatas, reguliuojančias separaciją, keičiamo CK 3.76¹ straipsnyje numatytos gyvenimo skyrium patvirtinimo notarine tvarka sąlygos ir tvarka iš esmės analogiškos keičiamo CK 3.54¹ straipsnio nuostatomis. Kartu teikiami su CK 3.76¹ straipsnyje numatytomis nuostatomis susiję galiojančių CK 3.77, 3.79 ir 5.7 straipsnių nuostatų atitinkami papildymai.

Siekiant apsaugoti sutuoktinių, nutraukiančių santuoką bendru sutarimu ar patvirtinančių gyvenimą skyrium notarine tvarka, kreditorių, kurie neturės CK 3.126 straipsnyje numatytos galimybės pareikšti teisme savo reikalavimus dėl turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, teisės ir teisėtus interesus, į galiojančią CK siūloma įtraukti ***papildomas kreditorių teisių apsaugos garantijas*** dalijant turtą, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. CK projektu siūloma papildyti CK nauju 3.115¹ straipsniu, reguliuojančiu sutuoktinių atsakomybę pagal iki bendro turto padalinimo atsiradusias prievoles perkeliančią į jį Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijoje suformuluotas nuostatas dėl kreditorių teisių apsaugos. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo 2012 m. liepos 5 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-361/2012, laikėsi nuostatos, kad „tais atvejais, kai sutuoktinių bendroji turtinė prievolė yra solidari, neįvykdytos sutuoktinių prievolės, kurių įvykdymo terminas nėra suėjęs, nedalijamos ir nemodifikuojamos – buvę skolininkai lieka bendraskoliais, išskyrus, kai kreditorius sutinka, kad liktų vienas skolininkas“. 2009 m. gegužės 18 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-7-229/2009, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad „sutuoktiniai savo turtinių santykių negali spręsti trečiųjų asmenų – kreditorių – sąskaita, nes solidariąją prievolę pakeitus į dalinę ar asmeninę kyla grėsmė, kad prievolė bus neįvykdyta visiškai ar iš dalies“. 2010 m. balandžio 26 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-7-173/2010, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad „sutuoktinių susitarimas santuokos nutraukimo atveju solidariąją prievolę pakeisti į dalinę arba asmeninę reiškia vienašališką kreditoriaus ir skolininkų sutarties pakeitimą, todėl toks sutuoktinių susitarimas negali būti laikomas pagrindu solidariajai prievolei pasibaigti“. Galiojančio CK 3.109 straipsnyje numatytos prievolės, kurios vykdomos iš bendro sutuoktinių turto. Taip pat atkreiptinas dėmesys į CK 3.114 straipsnio 1 dalies nuostatas, pagal kurias, nepaisant to, kad sutuoktiniai vedybų sutartyje numatė, kad turtas, įgytas tiek iki santuokos įregistravimo, tiek susituokus, yra vieno ir kito asmeninė nuosavybė, pagal bendras prievoles ir prievoles šeimos interesais sutuoktiniai tokiais atvejais atsako solidariai. Atsižvelgiant į nurodytą Lietuvos Aukščiausio Teismo praktiką ir CK 3.114 straipsnio 1 dalyje suformuluotą sutuoktinių solidariosios atsakomybės taisyklę, CK 3.115¹ straipsnyje siūloma nustatyti iš esmės analogišką taisyklę, kad pagal bendras prievoles ir prievoles šeimos interesais, atsiradusias ir neįvykdytas iki turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, padalijimo, sutuoktiniai ar buvę sutuoktiniai atsako solidariai. Ši bendro pobūdžio taisyklė apimtų visus atvejus, kai sprendžiami sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo klausimai (pradedant santuokos nutraukimu ar gyvenimo skyrium patvirtinimu ir baigiant sutuoktinių susitarimais dėl turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, padalijimo), ir leistų apsaugoti šiuose procesuose nedalyvavusių ir savo reikalavimų negalėjusių pateikti kreditorių teises ir teisėtus interesus (tiek kai turto padalijimo klausimai sprendžiami notarine tvarka, tiek kai sutuoktiniai, pareiškę teisme ieškinį dėl turto padalijimo, nenurodė visų bendrų sutuoktinių kreditorių ir neinformavo jų apie bylos iškėlimą).

2010 m. gegužės 20 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-P-186/2010, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad „turto padalijimo bylose esant visų prievolės šalių (sutuoktinių ir kreditorių) sutikimui solidariosios prievolės gali būti modifikuojamos, pavyzdžiui, vieną iš sutuoktinių atleidžiant nuo prievolės vykdymo iš dalies, pakeičiant jas į asmenines šalių sutartomis dalimis ir pan.“ Teismo jurisprudencijoje kartu akcentuojama, kad kreditoriaus sutikimas dėl solidariųjų sutuoktinių prievolių modifikavimo turi būti išreikštas aiškiai ir nedviprasmiškai. Atsižvelgiant į tai, CK 3.115¹ straipsnyje taip pat siūloma numatyti šios dalies pirmame sakinyje suformuluotos sutuoktinių solidariosios atsakomybės taisyklės išimtį numatant, kad ši nuostata netaikoma, jeigu sutuoktinių kreditorius aiškiai išreiškė sutikimą pakeisti sutuoktinių prievolės pobūdį.

Remiantis Nacionalinės teismų administracijos pateikta statistika, 2014 metais I instancija buvo išnagrinėtos 13 642 bylos dėl teismo leidimo išdavimo. Tai sudaro net 6,93 procentus visų tais

metais teismų išnagrinėtų civilinių bylų skaičiaus. Preliminariais Teisingumo ministerijos skaičiavimais, maždaug 90 procentų šių bylų sudaro bylos *dėl teismo leidimų išdavimo nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams*. Taigi šių leidimų atsisakymas turėtų žymios įtakos teismų darbo krūvio mažėjimui. Teismų praktikos analizė parodė, kad tokie teismo leidimai išduodami pakankamai greitai, paprastai nuo prašymo pateikimo iki leidimo išdavimo praėjus 1-2 dienoms. Atvejai, kai teismai atsisako išduoti tokį leidimą, nėra dažni, o atsisakymo priežastys paprastai būna formalios (pavyzdžiui, pateikti duomenys yra neišsamūs, nepateikti visi reikiami dokumentai, prašymą dėl leidimo išdavimo pasirašo tik vienas iš sutuoktinių ir pan.). Atsižvelgiant į tai, siūloma atsisakyti šių teismo leidimų galiojančio CK 3.85 straipsnio 2 dalyje numatant sutuoktinių pareigą užtikrinti, kad dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi. Šios nuostatos išplaukia iš galiojančių CK 3.163 straipsnio 1 dalies nuostatų, pagal kurias nepilnamečių vaikų teisių įgyvendinimą užtikrina tėvai, taip pat iš Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 11 straipsnio nuostatų, numatančių vaiko teisę į gyvenimo sąlygas, būtinas jo fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi. Šiame kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į galiojančias CK 3.163 straipsnio 4 dalies nuostatas, pagal kurias, jei tėvai ar globėjai (rūpintojai) vaikų teises pažeidinėja, priemonių vaikų teisėms užtikrinti gali imtis valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija ar prokuroras. Pagal CK 3.164 straipsnio 2 dalies nuostatas, jeigu vaikas mano, kad tėvai pažeidinėja jo teises, jis turi teisę savarankiškai kreiptis gynybos į valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją, o nuo keturiolikos metų – ir į teismą. Įvertinus šias CK nuostatas, taip pat kituose teisės aktuose įtvirtintą vaiko teisių apsaugos ir garantijų sistemą, manytina, kad teismo leidimų nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams atsisakymas neigiamos įtakos nepilnamečių vaikų teisėms ir teisėtiems interesams nepadarys. Be to, kartu su CK projektu teikiamame Notariato įstatymo projekte siūloma numatyti, kad, jeigu šeimoje yra nepilnamečių vaikų, sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, notaras gali patvirtinti tik tada, kai sutuoktiniai pateikia rašytinį pavirtinimą, kad dėl tokio sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi. Jeigu šeima yra įtrauka į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą, kurią, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. A1-212 patvirtintu Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitos savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnyboje (skyriuje) tvarkos aprašu, tvarko savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybos (skyriai), notaras, prieš tvirtindamas sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, turėtų kreiptis į valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją su prašymu pateikti savo nuomonę dėl nepilnamečio vaiko teisių ir teisėtų interesų tinkamos apsaugos užtikrinimo sudarius tokį sandorį. Manytina, kad siūlomi CK 3.85 straipsnio 2 dalies ir Notariato įstatymo 46 straipsnio pakeitimai leis pasiekti šiuo metu galiojančiu reikalavimu sandoriams dėl šeimos turto gauti teismo leidimą siekiamus prevencinius tikslus. Be to, šie pakeitimai ne tik turėtų reikšmingos įtakos teismų darbo krūvio sumažinimui, bet ir teigiamą poveikį sandorių su nekilnojamojo turto civilinės apyvartos operatyvumui bei sumažintų sutuoktinių, turinčių nepilnamečių vaikų, sudarant sandorius dėl šeimos turto patiriamas laiko sąnaudas. Atsižvelgiant į siūlomus CK 3.85 straipsnio 2 dalies ir Notariato įstatymo 46 straipsnio pakeitimus, kartu teikiamas CPK 582 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas jame atsisakant nuostatų dėl klausimų, susijusių su teismų leidimų nuosavybės teisės į šeimos turtą perleidimui, šeimos turto įkeitimui ar kitokiam teisių į jį suvaržymui išdavimu, sprendimo teisme.

Nors civilinės bylos dėl *teismo leidimų keisti vedybų sutartis* išdavimo sudaro nežymią dalį visų teismų išnagrinėtų civilinių bylų skaičiaus, manytina, kad šios teismo funkcijos atsisakymas taip pat būtų tikslingas. Pirmiausiai pastebėtina, kad vedybų sutarties pakeitimo tvirtinimas savo esme yra neginčijamo fakto, kad sutuoktiniai tarpusavio susitarimu nutarė pakeisti kai kuriais jų sudarytos vedybų sutarties sąlygas, patvirtinimas, o tokios funkcijos labiau būdingos notarams (žr. Lietuvos Respublikos notariato įstatymo 1 straipsnį), o ne teismams, vykdančioms teisingumą, kuris pirmiausiai siejamas su tarp šalių kilusio teisinio ginčo sprendimu ir teisinės taikos tarp jų atkūrimu.

Tokių teismo leidimų atsisakymas taip pat supaprastintų sudarytų vedybų sutarčių keitimo procedūrą, kas leistų sumažinti šiam klausimui spręsti sutuoktinių patiriamas laiko sąnaudas. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad atsisakius CK 3.103 straipsnio 2 dalyje numatyto teismo leidimo vedybų sutarties keitimui, galiotų bendros CK 3.106 straipsnio 1 dalies nuostatos, pagal kurias vedybų sutartis gali būti pakeista ar nutraukta bendru sutuoktinių susitarimu tokia pačia forma, kokia yra nustatyta jai sudaryti. Vadovaujantis CK 3.103 straipsnio 1 dalimi, vedybų sutartis turi būti sudaryta notarine forma. Taigi vedybų sutarties pakeitimai taip pat turėtų būti patvirtinti notaro, kuris įstatymais jam suteiktų įgaliojimų ribose užtikrintų tokių pakeitimų teisėtumą. Tarp šalių kilus ginčui dėl vedybų sutarties sąlygų keitimo, tokie ginčai būtų nagrinėjami teisme bendra CPK nustatyta ginčo teisenos tvarka.

Pagal CK 3.141 straipsnio 2 dalies nuostatas, jei vaiką pagimdė motina, kuri yra susituokusi, arba kai vaikas gimė nepraėjus trims šimtams dienų po santuokos pasibaigimo, tėvystė gali būti pripažinta pareiškimu tik tokiais atvejais, jei yra nuginčyta vaiko motinos esančio ar buvusio sutuoktinio tėvystė. Vienintelę šios taisyklės išimtį nustato CK 3.140 straipsnio 5 dalis: joje numatyta galimybė paneigti to paties straipsnio 2 dalyje nustatytą tėvystės prezumpciją ***bendru vaiko motinos, jos buvusio sutuoktinio ir vyro, pripažįstančio save gimusio vaiko tėvu, pareiškimu***. Toks bendras pareiškimas turi būti ***patvirtintas teismo nutartimi***. Atkreiptinas dėmesys, kad tėvystės pripažinimas vadovaujantis CK 3.140 straipsnio 5 dalies nuostatomis yra galimas tik tada, kai vaiko gimimas dar neįregistruotas. Nagrinėdamas tokį pareiškimą teismas nereikalauja tėvystės įrodymų, jis turi patikrinti, ar prašymą asmenys yra padavę laisva valia ir ar supranta teisinius tokio prašymo patvirtinimo padarinius. Taigi teismas, tvirtindamas CK 3.140 straipsnio 5 dalyje nurodytus pareiškimus, atlieka funkcijas, labiau artimas sandorius tvirtinančių notarų funkcijoms. Kadangi tėvystės pripažinimo instituto taikymas galimas tik nesant vaiko tėvų ir kitų suinteresuotų asmenų ginčo dėl tėvystės fakto, manytina, kad šios kategorijos bylose teismo dalyvavimas netikslingas. Atsižvelgiant į tai, CK projekto 15 straipsniu keičiamo CK 3.140 straipsnio 5 dalyje numatyta teisminė tėvystės pripažinimo tvarką siūlytina keisti administracine, t.y. nustatyti, kad, jeigu vaikas gimė išsituokusiai motinai po santuokos pabaigos nepraėjus trims šimtams dienų, vaiko motina, jos buvęs sutuoktinis ir vyras, pripažįstantis save gimusio vaiko tėvu, civilinės metrikacijos įstaigai turi pateikti bendrą notaro (o ne teismo) patvirtintą pareiškimą, kuriame nurodo vaiko tėvu įrašyti vyrą, pripažįstantį save vaiko tėvu.

Galiojančias CK 3.140 straipsnio 5 dalies nuostatas taip pat siūloma tikslinti išplečiant čia nustatytą tėvystės paneigimo prezumpcijos tvarkos išimtį ir įtraukiant galimybę notarine tvarka patvirtinti ir tokius tėvystės pripažinimo pareiškimus, kuriuos bendrai paduoda vaiko motina, jos esamas sutuoktinis ir tėvu save laikantis asmuo. Nesant šių asmenų ginčo dėl vyro, pripažįstančio save vaiko tėvu, tėvystės, manytina, kad galiojantis teisinis reguliavimas, pagal kurį, norint pripažinti santuokoje gimusio vaiko tėvystę, turi būti nuginčyta vaiko motinos sutuoktinio tėvystė, laikytinas pertekliniu ir apsunkinančiu tėvystės nustatymo procedūras. Poreikį įtvirtinti galimybę paprastesne tvarka nustatyti vaiko kilmę iš tėvo paneigiant tėvystės prezumpciją, kai nėra sutuoktinių ir save vaiko tėvu laikančiu asmens ginčo, taip pat lemia siekis sumažinti teismų, ginčo teiseną nagrinėjančių bylas dėl esamo vaiko motinos sutuoktinio tėvystės nuginčijamo, kai tarp visų suinteresuotų šalių nėra ginčo dėl vyro, pripažįstančio save vaiko tėvu, tėvystės, darbo krūvį.

Įvertinus galiojančią teisinį reguliavimą, darytina išvada, kad tėvystės pripažinimo institutas savo esme yra administracinis institutas, o teismas šiame procese turėtų dalyvauti tik tokiais atvejais, kurie reikalauja papildomų aplinkybių ištyrimo, siekiant apsaugoti pažeidžiamų visuomenės narių teises ir teisėtus interesus (nepilnamečių, ribotai veiksnų asmenų ir pan.), pavyzdžiui, tais atvejais, kai reikalaujamas tam tikrų įstatyme nurodytų asmenų sutikimas tėvystei pripažinti, tačiau pastarieji tokio sutikimo neduoda (žr. CK 3.142, 3.144 straipsnių nuostatas). Atkreiptinas dėmesys, kad galiojančios CK 3.144 straipsnio nuostatos numato ***tėvystės pripažinimo pareiškimo tvirtinimą teisme ir tokiais atvejais, kai vaiko motina dėl objektyvių priežasčių (yra mirusi, neveiksni ar dėl kitų priežasčių) negali kartu su savo vaiko tėvu paduoti pareiškimo pripažinti vaiko tėvystę***. Atsižvelgiant į tai, kad tokiose situacijose tarp šalių nėra ginčo dėl tėvystės, taip pat į tai, kad esami medicininiai tyrimai sudaro galimybes pateikti biologinę tėvystę

patvirtinančius įrodymus, CK projekto 16 straipsniu keičiamo CK 3.144 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad, jei vaiko motina yra mirusi, neveiksni ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo pripažinti tėvystę su vaiko tėvu, tačiau vaiko tėvas pateikia tyrimų, įrodančių biologinius tėvystės ryšius, išvadą, civilinės metrikacijos įstaigai gali būti pateiktas notaro (o ne teismo) patvirtintas pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo. Teismui šis klausimas galėtų būti perduodamas spręsti tokiais atvejais, kai vaiko tėvu save laikantis asmuo nepateikė tyrimų, įrodančių biologinius tėvystės ryšius, išvados ar dėl jo tėvystės kiltų kitų abejonių.

Taigi siūlomi CK 3.140 ir 3.144 straipsnių nuostatų pakeitimai, be to, kad leis atsisakyti teismų šiuo metu vykdomų jiems nebūdingų funkcijų, taip pat supaprastins tėvystės pripažinimo procedūras, kurios, augant nesusituokusiems tėvams gimstančių vaikų skaičiui, taps vis aktualesnėmis.

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus CK pakeitimus, kartu teikiami su šiais pakeitimais susijusias galiojančias Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo nuostatas atitinkamai keičiantys Projektai. Siekiant užtikrinti antrinės teisinės pagalbos teikimą ir tokiais atvejais, kai santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium klausimai sprendžiami notarine tvarka, kartu taip pat teikiamas Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas.

Kadangi Projektuose siūlomiems pakeitimams įgyvendinti reikės parengti poįstatyminius teisės aktus, taip pat siekiant su jais tinkamai supažindinti visuomenę, Projektų įsigaliojimo datą siūloma nukelti į 2016 m. liepos 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Pateiktuose Projektuose siūlomi pakeitimai leistų maždaug 8 procentais sumažinti Lietuvos teismų, nagrinėjančių civilines bylas, darbo krūvį, tokiu būdu sukuriant realias prielaidas teismų darbo operatyvumo ir kokybės gerinimui, taip pat supaprastintų Projektuose numatytų klausimų sprendimą, sumažintų šiems klausimams spręsti skiriamas asmenų laiko sąnaudas.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projektų nuostatų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant Projektuose siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

9. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu tikslinamas antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sąvokos apibrėžimas suderintas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams

Projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Projekte siūlomiems pakeitimams įgyvendinti reikės atitinkamai papildyti/patikslinti šiuos įgyvendinamuosius teisės aktus: Vedybų sutarčių registro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1284, Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinuosius dydžius, patvirtintus Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1996 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 57, Civilinės metrikacijos taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R-160, Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitos savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnyboje (skyriuje) tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. A1-212, taip pat, prireikus, pakeisti kitus ar priimti naujus įgyvendinamuosius teisės aktus.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Preliminariais Projektų rengėjų skaičiavimais, Projektuose numatytų nuostatų įgyvendinimui papildomų lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projektais siūlomiems pakeitimams pritarė Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-54 sudarytas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso priežiūros komitetas.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „santuokos nutraukimas notarine tvarka“, „gyvenimo skyrium patvirtinimas notarine tvarka“, „teismo leidimas“, „tėvystės pripažinimas“, „antrinė teisinė pagalba“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85,
3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 IR 5.7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO
PAPILDYMO 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3.51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.51 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.51 straipsnis. Santuokos nutraukimo sąlygos

1. Sutuoktinių bendru sutikimu santuoka gali būti nutraukta, jeigu yra visos šios sąlygos:
  - 1) nuo santuokos sudarymo yra praėję daugiau nei vieneri metai;
  - 2) abu sutuoktiniai yra sudarę sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių (turto padalijimo, vaikų išlaikymo ir pan.);
  - 3) abu sutuoktiniai yra visiškai veiksnūs šioje srityje.
2. Esant šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms sąlygoms, santuoka nutraukiama teisme supaprastinto proceso tvarka.
3. Jeigu, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų sąlygų, sutuoktiniai taip pat daugiau nei metus netvarko bendro ūkio, negyvena santuokinio gyvenimo ir neturi nepilnamečių vaikų, santuoka sutuoktinių bendru sutikimu nutraukiama notarine tvarka.“

2 straipsnis. 3.53 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.53 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„3.53 straipsnis. Santuokos nutraukimo teisme tvarka“.**3 straipsnis. Kodekso papildymas 3.54¹ straipsniu**Papildyti Kodeksą 3.54¹ straipsniu:**„3.54¹ straipsnis. Santuokos nutraukimas notarine tvarka**

1. Sutuoktiniai, kreipdamiesi į notarą dėl santuokos nutraukimo bendru sutikimu, notarui turi pateikti rašytinį patvirtinimą, kad daugiau nei metus netvarko bendro ūkio ir negyvena santuokinio gyvenimo, ir sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių.
2. Sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutuoktiniai turi aptarti vienas kito, prireikus ir savo pilnamečių vaikų išlaikymo, kitas savo turtines teises ir pareigas (jeigu šie klausimai neaptarti vedybų sutartyje ir (ar) jeigu turtas, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu), taip pat nurodyti, kokios bus sutuoktinių pavardės po santuokos nutraukimo.
3. Prieš tvirtindamas sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, notaras turi pasiūlyti sutuoktiniams susitaikyti. Sutuoktinių sutikimu notaras iki šešių mėnesių gali atidėti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių tvirtinimą.
4. Santuoka bendru sutuoktinių sutikimu nutraukiama notarine tvarka, jeigu toks santuokos nutraukimas atitinka šiame kodekse nustatytas sąlygas, taip pat jeigu sutuoktinių pateikta sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių neprieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ir (ar) teisėtų interesų. Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių įsigalioja kitą darbo dieną po jos notarinio patvirtinimo dienos.
5. Iš esmės pasikeitus aplinkybėms (vieno buvusio sutuoktinio liga, nedarbingumas ir kt.), buvę sutuoktiniai gali pakeisti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygas.“

4 straipsnis. 3.61 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.61 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pripažinus, kad santuoka iširo dėl abiejų sutuoktinių kaltės, atsiranda tos pačios pasekmės, kaip ir nutraukus santuoką sutuoktinių bendru sutikimu (šio kodekso 3.51–3.54¹ straipsniai).“

5 straipsnis. 3.64 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.64 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas privalo pasiūlyti sutuoktiniams taikiai išspręsti jų abiejų turtinius, vaikų išlaikymo ir auklėjimo klausimus, taip pat kitas santuokos nutraukimo pasekmes. Jeigu sutuoktiniai susitaria, taikomos šio kodekso 3.53 straipsnio 3 ir 4 dalys arba santuoka nutraukiama notarine tvarka pagal šio kodekso 3.54¹ straipsnį.“

6 straipsnis. 3.66 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.66 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.66 straipsnis. Santuokos nutraukimo momentas

1. Santuoka laikoma nutraukta nuo teismo sprendimo ją nutraukti įsiteisėjimo dienos arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl santuokos nutraukimo pasekmių.

2. Teismas per tris darbo dienas po teismo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos privalo išsiųsti sprendimo kopiją teismo buvimo vietos civilinės metrikacijos įstaigai, kuri įregistruoja santuokos nutraukimo faktą.

3. Notaras, patvirtinęs sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, duomenis apie šią sutartį ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šios sutarties patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka perduoda savo veiklos teritorijos civilinės metrikacijos įstaigai ir vedybų sutarčių registru. Jeigu notaro patvirtintoje sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamos valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, duomenis apie šią sutartį šioje dalyje nurodytais terminais notaras perduoda registro, kuriame įregistruotas tas daiktas ar daiktinės teisės į jį, tvarkytojui.“

7 straipsnis. 3.67 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.67 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Santuokos nutraukimas sutuoktinių turtinėms teisėms teises pasekmes sukelia nuo santuokos nutraukimo bylos iškėlimo teisme arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl santuokos nutraukimo pasekmių.“

8 straipsnis. 3.73 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.73 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Abu sutuoktiniai gali kreiptis su bendru prašymu į teismą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, jeigu dėl gyvenimo skyrium pasekmių jie yra sudarę sutartį, kurioje aptaria nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos, jų išlaikymo ir auklėjimo, taip pat sutuoktinių turto padalijimo ir tarpusavio išlaikymo klausimus. Jeigu sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, gyvenimą skyrium sutuoktinių bendru sutarimu tvirtina notaras.“

9 straipsnis. Kodekso papildymas 3.76¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 3.76¹ straipsniu:

„3.76¹ straipsnis. Gyvenimo skyrium patvirtinimas notarine tvarka

1. Sutuoktiniai, kreipdamiesi į notarą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, notarui turi pateikti sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių.

2. Sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių sutuoktiniai turi aptarti vienas kito, prireikus ir savo pilnamečių vaikų išlaikymo, sutuoktinių turto padalijimo klausimus, taip pat nurodyti, kuris iš sutuoktinių išlaiko teisę gyventi šeimos gyvenamojoje patalpoje, jeigu šie klausimai nebuvo aptarti vadovaujantis šio kodekso nuostatomis sudarytoje vedybų sutartyje ir (ar) jeigu turtas, kuris

yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu.

3. Prieš tvirtindamas sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių, notaras turi pasiūlyti sutuoktiniams susitaikyti. Sutuoktinių sutikimu notaras iki šešių mėnesių gali atidėti sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių tvirtinimą.

4. Gyvenimas skyrium patvirtinamas notarine tvarka, jeigu toks patvirtinimas atitinka šiame kodekse nustatytas sąlygas, taip pat jeigu sutuoktinių pateikta sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių neprieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ir (ar) teisėtų interesų. Sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių įsigalioja kitą darbo dieną po jos notarinio patvirtinimo dienos.

5. Notaras, patvirtinęs sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių, duomenis apie šią sutartį ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šios sutarties patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka perduoda vedybų sutarčių registrui. Jeigu sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamos valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, duomenis apie šią sutartį šioje dalyje nurodytais terminais notaras perduoda registro, kuriame įregistruotas tas daiktas ar daiktinės teisės į jį, tvarkytojui.

6. Iš esmės pasikeitus aplinkybėms (vieno sutuoktinio liga, nedarbingumas ir kt.), sutuoktiniai gali pakeisti sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių sąlygas.“

10 straipsnis. 3.77 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.77 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.77 straipsnis. Gyvenimo skyrium teisinės pasekmės

1. Kai teismas priima sprendimą dėl gyvenimo skyrium arba įsigalioja notaro patvirtinta sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių, baigiasi sutuoktinių bendras gyvenimas, tačiau kitos sutuoktinių teisės ir pareigos išlieka, išskyrus šio kodekso nustatytas išimtis.

2. Gyvenimas skyrium neturi įtakos sutuoktinių teisėms ir pareigoms jų nepilnamečiams vaikams, išskyrus šio kodekso nustatytas išimtis.

3. Priimdamas sprendimą dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium, visais atvejais teismas privalo išspręsti sutuoktinių bendro turto padalijimo klausimus, jeigu šie klausimai nenustatyti sutuoktinių vedybų sutartyje.

4. Gyvenimas skyrium sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukelia nuo bylos iškėlimo arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl gyvenimo skyrium pasekmių. Tačiau sutuoktinis, išskyrus tą, kuris buvo pripažintas kaltu dėl gyvenimo skyrium, gali prašyti, kad teismas nustatytų, jog gyvenimas skyrium sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukėlė nuo tos dienos, kai jie faktiškai nustojo kartu gyventi.

5. Jeigu po teismo sprendimo dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium vienas jų miršta, tai pergyvenęs sutuoktinis išsaugo visas teises, kurias įstatymai suteikia pergyvenusiam sutuoktiniui, išskyrus atvejus, kai pergyvenęs sutuoktinis teismo sprendimu yra pripažintas kaltu dėl gyvenimo skyrium. Ta pati taisyklė taikoma ir kai sprendimą dėl gyvenimo skyrium priima teismas pagal bendrą abiejų sutuoktinių prašymą ar gyvenimas skyrium patvirtinamas notarine tvarka, jeigu sutuoktinių sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių nenustatyta ko kita. Tačiau pergyvenęs sutuoktinis negali paveldėti mirusio sutuoktinio turto.“

11 straipsnis. 3.79 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3.79 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gyvenimas skyrium baigiasi, jeigu sutuoktiniai vėl pradeda kartu gyventi ir bendras gyvenimas patvirtina jų ketinimą kartu gyventi nuolat. Gyvenimas skyrium baigiasi, kai teismas priima sprendimą, kuriuo patenkinamas bendras sutuoktinių prašymas dėl gyvenimo skyrium pabaigos ir kuriuo panaikinamas ankstesnis teismo sprendimas dėl gyvenimo skyrium. Jeigu gyvenimas skyrium buvo patvirtintas notarine tvarka, jis baigiasi, kai notaras patvirtina sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių sutarties nutraukimo.“

2. Pakeisti 3.79 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Jeigu sutuoktinių gyvenimas skyrium tęsiasi daugiau kaip vienerius metus po teismo sprendimo įsiteisėjimo arba notaro patvirtintos sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių įsigaliojimo, bet kuris sutuoktinis gali reikalauti santuoką nutraukti šio kodekso 3.55 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytu pagrindu.“

12 straipsnis. 3.85 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.85 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sutuoktinis, kuris yra nekilnojamojo daikto, priskirto šeimos turtui, savininkas, gali perleisti nuosavybės teisę į jį, įkeisti ar kitaip suvaržyti teises į jį tik gavęs kito sutuoktinio rašytinį sutikimą. Nepilnamečių vaikų turintys sutuoktiniai privalo užtikrinti, kad dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi.“

13 straipsnis. 3.103 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.103 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vedybų sutartis, taip pat jos pakeitimai turi būti įregistruoti vedybų sutarčių registre šio registro nuostatų nustatyta tvarka. Vedybų sutarties pakeitimai neturi grįžamosios galios.“

14 straipsnis. Kodekso papildymas 3.115¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 3.115¹ straipsniu:

„3.115¹ straipsnis. Sutuoktinių atsakomybė pagal iki bendro turto padalijimo atsiradusias prievoles

Pagal bendras prievoles ir prievoles šeimos interesais, atsiradusias ir neįvykdytas iki turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, padalijimo, sutuoktiniai ar buvę sutuoktiniai atsako solidariai. Ši nuostata netaikoma, jeigu vieno ar abiejų sutuoktinių kreditoriai aiškiai išreiškė savo sutikimą pakeisti sutuoktinių prievolės pobūdį.“

15 straipsnis. 3.140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.140 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu vaikas gimė išsituokusiai motinai po santuokos pabaigos nepraėjus trims šimtams dienų arba motinai, kuri yra susituokusi, vaiko motina, jos buvęs ar esamas sutuoktinis ir vyras, pripažįstantis save gimusio vaiko tėvu, turi teisę paduoti civilinės metrikacijos įstaigai bendrą notaro patvirtintą pareiškimą, kuriame nurodo vaiko tėvu įrašyti vyrą, pripažįstantį save vaiko tėvu. Gavus tokį bendrą pareiškimą, kaip vaiko tėvas įrašomas ne buvęs ar esamas vaiko motinos sutuoktinis, o vyras, pripažįstantis save vaiko tėvu.“

16 straipsnis. 3.144 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.144 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jei vaiko motina yra mirusi, neveiksni šioje srityje ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo pripažinti tėvystę su vaiko tėvu, ar tėvystės pripažinti nesutinka nepilnamečio, neveiksnaus šioje srityje ar ribotai veiksnaus šioje srityje vyro, laikančio save vaiko tėvu, tėvai ar globėjai (rūpintojai), ar raštiškai sutikimo nepatvirtina vaikas, kuriam yra suėję dešimt metų, pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo yra pagrindas tėvystei registruoti, jei šį pareiškimą patvirtina teismas. Jei vaiko motina yra mirusi, neveiksni šioje srityje ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo pripažinti tėvystę su vaiko tėvu, tačiau vaiko tėvas pateikia biologinius tėvystės ryšius įrodančių tyrimų išvadą, notaro patvirtintas pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo yra pagrindas tėvystei registruoti.“

17 straipsnis. 3.293 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.293 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šio kodekso 3.140 straipsnio 5 dalyje ir 3.144 straipsnyje numatytais atvejais tėvystės pripažinimas registruojamas pateikus teismo arba notaro patvirtintą prašymą dėl tėvystės pripažinimo.“

18 straipsnis. 3.305 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.305 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.305 straipsnis. Santuokos nutraukimo registravimo vieta

Santuokos nutraukimas registruojamas teismo, priėmusio sprendimą nutraukti santuoką, buvimo vietos arba notaro, patvirtinusio santuokos nutraukimą, veiklos teritorijos civilinės metrikacijos įstaigoje.“

19 straipsnis. 3.306 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.306 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Civilinės metrikacijos įstaiga, gavusi teismo sprendimą nutraukti santuoką arba notaro pateiktus duomenis apie patvirtintą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, įrašo santuokos nutraukimo įrašą ir abiem buvusiems sutuoktiniams išduoda ištuokos liudijimus.“

20 straipsnis. 5.7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5.7 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) teismas buvo nustatęs gyvenimą skyrium (separaciją) arba gyvenimas skyrium buvo patvirtintas notarine tvarka;“.

21 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos institucijos iki 2016 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Lietuvos Respublikos departamentas
direktoriaus pavaduotojas
[Signature]
2016-06-11

Teisingumo ministras
[Signature]
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85,
3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 IR 5.7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO
PAPILDYMO 3.54¹, 3.76¹, 3.115¹ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3.51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.51 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.51 straipsnis. Santuokos nutraukimo sąlygos

1. Sutuoktinių bendru sutikimu santuoka gali būti nutraukta, jeigu yra visos šios sąlygos:

1) nuo santuokos sudarymo yra praėję daugiau nei vieneri metai;

2) abu sutuoktiniai yra sudarę sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių (turto padalijimo, vaikų išlaikymo ir pan.);

3) abu sutuoktiniai yra visiškai veiksniūs šioje srityje.

2. Santuoka šio straipsnio numatytais atvejais **Esant šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms sąlygoms, santuoka** nutraukiama **teisme** supaprastinto proceso tvarka.

3. Jeigu, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų sąlygų, sutuoktiniai taip pat daugiau nei metus netvarko bendro ūkio, negyvena santuokinio gyvenimo ir neturi nepilnamečių vaikų, santuoka sutuoktinių bendru sutikimu nutraukiama notarine tvarka.“

2 straipsnis. 3.53 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.53 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„3.53 straipsnis. Santuokos nutraukimo **teisme** tvarka“.

3 straipsnis. Kodekso papildymas 3.54¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 3.54¹ straipsniu:

„3.54¹ straipsnis. Santuokos nutraukimas notarine tvarka

1. Sutuoktiniai, kreipdamiesi į notarą dėl santuokos nutraukimo bendru sutikimu, notarui turi pateikti rašytinį patvirtinimą, kad daugiau nei metus netvarko bendro ūkio ir negyvena santuokinio gyvenimo, ir sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių.

2. Sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutuoktiniai turi aptarti vienas kito, prireikus ir savo pilnamečių vaikų išlaikymo, kitas savo turtines teises ir pareigas (jeigu šie klausimai neaptarti vedybų sutartyje ir (ar) jeigu turtas, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu), taip pat nurodyti, kokios bus sutuoktinių pavardės po santuokos nutraukimo.

3. Prieš tvirtindamas sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, notaras turi pasiūlyti sutuoktiniams susitaikyti. Sutuoktinių sutikimu notaras iki šešių mėnesių gali atidėti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių tvirtinimą.

4. Santuoka bendru sutuoktinių sutikimu nutraukiama notarine tvarka, jeigu toks santuokos nutraukimas atitinka šiame kodekse nustatytas sąlygas, taip pat jeigu sutuoktinių pateikta sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių neprieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ir (ar) teisėtų interesų. Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių įsigalioja kitą darbo dieną po jos notarinio patvirtinimo dienos.

5. Iš esmės pasikeitus aplinkybėms (vieno buvusio sutuoktinio liga, nedarbingumas ir kt.), buvę sutuoktiniai gali pakeisti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygas.“

4 straipsnis. 3.61 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.61 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pripažinus, kad santuoka iširo dėl abiejų sutuoktinių kaltės, atsiranda tos pačios pasekmės, kaip ir nutraukus santuoką sutuoktinių bendru sutikimu (šio kodekso 3.51–3.54¹ straipsniai).“

5 straipsnis. 3.64 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.64 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas privalo pasiūlyti sutuoktiniams taikiai išspręsti jų abiejų turtinius, vaikų išlaikymo ir auklėjimo klausimus, taip pat kitas santuokos nutraukimo pasekmes. Jeigu sutuoktiniai susitaria, taikomos šio kodekso 3.53 straipsnio 3 ir 4 dalys **arba santuoka nutraukiama notarine tvarka pagal šio kodekso 3.54¹ straipsnį.**“

6 straipsnis. 3.66 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.66 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.66 straipsnis. Santuokos nutraukimo momentas

1. Santuoka laikoma nutraukta nuo teismo sprendimo ją nutraukti įsiteisėjimo dienos **arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl santuokos nutraukimo pasekmių.**

2. Teismas per tris darbo dienas po teismo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos privalo išsiųsti sprendimo kopiją teismo buvimo vietos civilinės metrikacijos įstaigai, kuri įregistruoja santuokos nutraukimo faktą.

3. Notaras, patvirtinęs sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, duomenis apie šią sutartį ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šios sutarties patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka perduoda savo veiklos teritorijos civilinės metrikacijos įstaigai ir vedybų sutarčių registru. Jeigu notaro patvirtintoje sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamos valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, duomenis apie šią sutartį šioje dalyje nurodytais terminais notaras perduoda registro, kuriame įregistruotas tas daiktas ar daiktinės teisės į jį, tvarkytojui.“

7 straipsnis. 3.67 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.67 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Santuokos nutraukimas sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukelia nuo santuokos nutraukimo bylos iškėlimo **teisme arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl santuokos nutraukimo pasekmių.**“

8 straipsnis. 3.73 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.73 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Abu sutuoktiniai gali kreiptis su bendru prašymu į teismą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, jeigu dėl gyvenimo skyrium pasekmių jie yra sudarę sutartį, kurioje ~~numato~~ **aptaria** nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos, jų išlaikymo ir auklėjimo, taip pat sutuoktinių turto padalijimo ir tarpusavio išlaikymo klausimus. **Jeigu sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, gyvenimą skyrium sutuoktinių bendru sutarimu tvirtina notaras.**“

9 straipsnis. Kodekso papildymas 3.76¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 3.76¹ straipsniu:

„3.76¹ straipsnis. Gyvenimo skyrium patvirtinimas notarine tvarka

1. Sutuoktiniai, kreipdamiesi į notarą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, notarui turi pateikti sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių.

2. Sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių sutuoktiniai turi aptarti vienas kito, prireikus ir savo pilnamečių vaikų išlaikymo, sutuoktinių turto padalijimo klausimus, taip pat nurodyti, kuris iš sutuoktinių išlaiko teisę gyventi šeimos gyvenamojoje patalpoje, jeigu šie klausimai nebuvo aptarti vadovaujantis šio kodekso nuostatomis sudarytoje vedybų sutartyje

ir (ar) jeigu turtas, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu.

3. Prieš tvirtindamas sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių, notaras turi pasiūlyti sutuoktiniams susitaikyti. Sutuoktinių sutikimu notaras iki šešių mėnesių gali atidėti sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių tvirtinimą.

4. Gyvenimas skyrium patvirtinamas notarine tvarka, jeigu toks patvirtinimas atitinka šiame kodekse nustatytas sąlygas, taip pat jeigu sutuoktinių pateikta sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių neprieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ir (ar) teisėtų interesų. Sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių įsigalioja kitą darbo dieną po jos notarinio patvirtinimo dienos.

5. Notaras, patvirtinęs sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių, duomenis apie šią sutartį ne vėliau kaip kitą darbo dieną po šios sutarties patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka perduoda vedybų sutarčių registru. Jeigu sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamos valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, duomenis apie šią sutartį šioje dalyje nurodytais terminais notaras perduoda registro, kuriame įregistruotas tas daiktas ar daiktinės teisės į jį, tvarkytojui.

6. Iš esmės pasikeitus aplinkybėms (vieno sutuoktinio liga, nedarbingumas ir kt.), sutuoktiniai gali pakeisti sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių sąlygas.“

10 straipsnis. 3.77 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.77 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.77 straipsnis. Gyvenimo skyrium teisinės pasekmės

1. Kai teismas priima sprendimą dėl gyvenimo skyrium **arba įsigalioja notaro patvirtinta sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių**, baigiasi sutuoktinių bendras gyvenimas, tačiau kitos sutuoktinių teisės ir pareigos išlieka, išskyrus šio kodekso ~~numatytas~~ **nustatytas** išimtis.

2. Gyvenimas skyrium neturi įtakos sutuoktinių teisėms ir pareigoms jų nepilnamečiams vaikams, išskyrus šio kodekso ~~numatytas~~ **nustatytas** išimtis.

3. Priimdamas sprendimą dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium, visais atvejais teismas privalo išspręsti sutuoktinių bendro turto padalijimo klausimus, jeigu šie klausimai nenustatyti sutuoktinių vedybų sutartyje.

4. Gyvenimas skyrium sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukelia nuo bylos iškėlimo **arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl gyvenimo skyrium pasekmių**. Tačiau sutuoktinis, išskyrus tą, kuris buvo pripažintas kaltu dėl gyvenimo skyrium, gali prašyti, kad teismas nustatytų, jog gyvenimas skyrium sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukėlė nuo tos dienos, kai jie faktiškai nustojo kartu gyventi.

5. Jeigu po teismo sprendimo dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium vienas jų miršta, tai pergyvenęs sutuoktinis išsaugo visas teises, kurias įstatymai suteikia pergyvenusiam sutuoktiniui, išskyrus atvejus, kai pergyvenęs sutuoktinis teismo sprendimu yra pripažintas kaltu dėl gyvenimo skyrium. Ta pati taisyklė taikoma ir kai sprendimą dėl gyvenimo skyrium priima teismas pagal bendrą abiejų sutuoktinių prašymą **ar gyvenimas skyrium patvirtinamas notarine tvarka**, jeigu sutuoktinių sutartyje ~~dėl gyvenimo skyrium pasekmių nenumatyta~~ **nenustatyta** ko kita. Tačiau pergyvenęs sutuoktinis negali paveldėti mirusio sutuoktinio turto.“

11 straipsnis. 3.79 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3.79 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gyvenimas skyrium baigiasi, jeigu sutuoktiniai vėl pradeda kartu gyventi ir bendras gyvenimas patvirtina jų ketinimą kartu gyventi nuolat. Gyvenimas skyrium baigiasi, kai teismas priima sprendimą, kuriuo patenkinamas bendras sutuoktinių prašymas dėl gyvenimo skyrium pabaigos ir kuriuo panaikinamas ankstesnis teismo sprendimas dėl gyvenimo skyrium. **Jeigu gyvenimas skyrium buvo patvirtintas notarine tvarka, jis baigiasi, kai notaras patvirtina sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių sutarties nutraukimo.**“

2. Pakeisti 3.79 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Jeigu sutuoktinių gyvenimas skyrium tęsiasi daugiau kaip vienerius metus po teismo sprendimo įsiteisėjimo **arba notaro patvirtintos sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių įsigaliojimo**, bet kuris sutuoktinis gali reikalauti santuoką nutraukti šio kodekso 3.55 straipsnio 1 dalies 1 punkte ~~numatytu~~ **nurodytu** pagrindu.“

12 straipsnis. 3.85 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.85 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sutuoktinis, kuris yra nekilnojamojo daikto, priskirto šeimos turtui, savininkas, gali perleisti nuosavybės teisę į jį, įkeisti ar kitaip suvaržyti teises į jį tik gavęs kito sutuoktinio rašytinį sutikimą. Jeigu sutuoktiniai turi nepilnamečių vaikų, nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandoriams sudaryti būtinas teismo leidimas. **Nepilnamečių vaikų turintys sutuoktiniai privalo užtikrinti, kad dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi.**“

13 straipsnis. 3.103 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.103 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vedybų sutartis, taip pat jos pakeitimai turi būti įregistruoti vedybų sutarčių registre, kurį tvarko hipotekos įstaigos, šio registro nuostatų nustatyta tvarka. ~~Keisti vedybų sutartį galima tik teismo leidimu.~~ Vedybų sutarties pakeitimai neturi grįžamosios galios.“

14 straipsnis. Kodekso papildymas 3.115¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 3.115¹ straipsniu:

„**3.115¹ straipsnis. Sutuoktinių atsakomybė pagal iki bendro turto padalijimo atsiradusias prievoles**

Pagal bendras prievoles ir prievoles šeimos interesais, atsiradusias ir neįvykdytas iki turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, padalijimo, sutuoktiniai ar buvę sutuoktiniai atsako solidariai. Ši nuostata netaikoma, jeigu vieno ar abiejų sutuoktinių kreditoriai aiškiai išreiškė savo sutikimą pakeisti sutuoktinių prievolės pobūdį.“

15 straipsnis. 3.140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.140 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu vaikas gimė išsituokusiai motinai po santuokos pabaigos nepraėjus trims šimtams dienų **arba motinai, kuri yra susituokusi**, vaiko motina, jos buvęs **ar esamas** sutuoktinis ir vyras, pripažįstantis save gimusio vaiko tėvu, turi teisę paduoti ~~teismui~~ **civilinės metrikacijos įstaigai** bendrą **notaro patvirtintą** pareiškimą, ~~prašydami~~ **kuriame nurodo** vaiko tėvu įrašyti vyrą, pripažįstantį save vaiko tėvu. ~~Teismo nutartimi patvirtinus~~ **Gavus** tokį bendrą pareiškimą, kaip vaiko tėvas įrašomas ne buvęs **ar esamas vaiko** motinos sutuoktinis, o vyras, pripažįstantis save vaiko tėvu.“

16 straipsnis. 3.144 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.144 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jei vaiko motina yra mirusi, neveiksni šioje srityje ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo pripažinti tėvystę su vaiko tėvu, ar tėvystės pripažinti nesutinka nepilnamečio, neveiksnaus šioje srityje ar ribotai veiksnaus šioje srityje vyro, laikančio save vaiko tėvu, tėvai ar globėjai (rūpintojai), ar raštiškai sutikimo nepatvirtina vaikas, kuriam yra suėję dešimt metų, pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo ~~gali būti yra~~ pagrindas tėvystei registruoti, jei šį pareiškimą patvirtina teismas. **Jei vaiko motina yra mirusi, neveiksni šioje srityje ar dėl kitų priežasčių negali paduoti pareiškimo pripažinti tėvystę su vaiko tėvu, tačiau vaiko tėvas pateikia biologinius tėvystės ryšius įrodančių tyrimų išvadą, notaro patvirtintas pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo yra pagrindas tėvystei registruoti.**“

17 straipsnis. 3.293 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.293 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šio kodekso 3.140 straipsnio 5 dalyje ir 3.144 straipsnyje numatytais atvejais tėvystės pripažinimas registruojamas pateikus teismo **arba notaro** patvirtintą prašymą dėl tėvystės pripažinimo.“

18 straipsnis. 3.305 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.305 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.305 straipsnis. Santuokos nutraukimo registravimo vieta

Santuokos nutraukimas registruojamas teismo, priėmusio sprendimą nutraukti santuoką, buvimo vietos **arba notaro, patvirtinusio santuokos nutraukimą, veiklos teritorijos** civilinės metrikacijos įstaigoje.“

19 straipsnis. 3.306 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.306 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Civilinės metrikacijos įstaiga, gavusi teismo sprendimą nutraukti santuoką **arba notaro pateiktus duomenis apie patvirtintą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių**, įrašo santuokos nutraukimo įrašą, **ir** abiem buvusiems sutuoktiniams išduoda ištuokos liudijimus ~~ir pažymi~~ apie ištuoką jų pasuose ar kituose jų asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose.“

20 straipsnis. 5.7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5.7 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) teismas buvo nustatęs gyvenimą skyrium (separaciją) **arba gyvenimas skyrium buvo patvirtintas notarine tvarka**;“.

21 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos institucijos iki 2016 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Ignas Bernatoniš
Ignas Bernatoniš

15-565-d-1/2/

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO 582 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 582 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 582 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Kai sprendžiamas klausimas, susijęs su vaiko teisėmis, leidimo išdavimo klausimą teismas turi spręsti atsižvelgdamas išimtinai į vaiko interesus.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisėjų tarybos departamentas
Išplatinti pareiškėjas
[Signature]
2016-07-11

Teisingumo ministras
[Signature]
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO 582 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 582 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 582 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Kai sprendžiamas klausimas, susijęs su vaiko teisėmis, leidimo išdavimo klausimą teismas turi spręsti atsižvelgdamas išimtinai į vaiko interesus. ~~Kai sprendžiamas klausimas dėl leidimo perleisti nuosavybės teisę į šeimos turtą, šeimos turtą įkeisti ar kitaip suvaržyti teises į jį, teismas, atsižvelgdamas į aplinkybes, turi teisę reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų įrodymus, patvirtinančius šeimos turtinę padėtį (pajamas, santaupas, kitą turtą, prievoles), duomenis apie perleidžiamą šeimos turtą, duomenis iš vaiko teisių apsaugos tarnybos apie vaiko tėvus, taip pat būsimo sandorio preliminarias sąlygas ir jo įvykdymo galimybes bei vaiko teisių apsaugos galimybes sandorio neįvykdymo atveju ir kitus įrodymus.“~~

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882
46 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 46 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra vieno sutuoktinio asmeninė nuosavybė ir tas daiktas priskirtas šeimos turtui, perdavimo, įkeitimo ar kitokio teisių į jį suvaržymo notaras tvirtina tik tada, kai yra kito sutuoktinio rašytinis sutikimas. Jeigu šeimoje yra nepilnamečių vaikų, sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, notaras tvirtina tada, kai sutuoktiniai pateikia rašytinį patvirtinimą, kad dėl tokio sandorio nepilnamečis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi. Prieš tvirtindamas sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, notaras kreipiasi į valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją su prašymu pateikti informaciją, ar šeima yra įtraukta į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą. Jeigu šeima yra įtraukta į minėtą apskaitą, valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija notarui pateikia savo nuomonę dėl nepilnamečio vaiko teisių ir teisėtų interesų tinkamos apsaugos užtikrinimo sudarius šį sandorį.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos institucijos iki 2016 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisės sistemos departamento
direktorius pav. duoda
2016-04-11

Teisingumo ministras
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882
46 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 46 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra vieno sutuoktinio asmeninė nuosavybė ir tas daiktas priskirtas šeimos turtui, perleidimo, įkeitimo ar kitokio teisių į jį suvaržymo notaras tvirtina tik tada, kai yra kito sutuoktinio rašytinis sutikimas. Jeigu šeimoje yra nepilnamečių vaikų, sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, notaras tvirtina tada, kai ~~yra teismo leidimas~~ sutuoktiniai pateikia rašytinį patvirtinimą, kad dėl tokio sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi. Prieš tvirtindamas sandorį dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, notaras kreipiasi į valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją su prašymu pateikti informaciją, ar šeima yra įtraukta į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą. Jeigu šeima yra įtraukta į minėtą apskaitą, valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija notarui pateikia savo nuomonę dėl nepilnamečio vaiko teisių ir teisėtų interesų tinkamos apsaugos užtikrinimo sudarius šį sandorį.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos institucijos iki 2016 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR
TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 8
STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„8 straipsnis. Bylų, kai sutuoktiniai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, neturintys gyvenamosios vietos ir turto Lietuvos Respublikoje, teisingumas

Pareiškimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos), santuokos pripažinimo negaliojančia, kai sutuoktiniai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, neturintys Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos ir turto, paduodamas ieškovo pasirinkimu bet kuriam apylinkės teismui arba notarui, kai santuoka nutraukiama arba gyvenimas skyrium (separacija) patvirtinamas notarine tvarka.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo departamento
direktorius pavaduotojas
Jūratė Marpuvėsaitė
2016-07-11

Teisingumo ministras
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR
TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 8
STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„8 straipsnis. Bylą, kai sutuoktiniai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, neturintys gyvenamosios vietos ir turto Lietuvos Respublikoje, teisingumas

Pareiškimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos), santuokos pripažinimo negaliojančia, kai sutuoktiniai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, neturintys Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos ir turto, paduodamas **ieškovo pasirinkimu** bet kuriam apylinkės teismui **arba notarui, kai santuoka nutraukiama arba gyvenimas skyrium (separacija) patvirtinamas notarine tvarka ieškovo pasirinkimu.**“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
J. Bernatonių
Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1591
2, 14 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. **Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba** (toliau – antrinė teisinė pagalba) – dokumentų rengimas, gynyba ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų, su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą ir atlyginimą už notarinių veiksmų atlikimą šio įstatymo nustatytais atvejais.“

2 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 14 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Antrinės teisinės pagalbos išlaidas sudaro išlaidos, nuo kurių mokėjimo pareiškėjas atleidžiamas, tai yra: bylinėjimosi išlaidos bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusios išlaidos, su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusios išlaidos, numatytos šio įstatymo 20 straipsnyje, išlaidos, susijusios su gynyba ir atstovavimu nagrinėjant bylas (įskaitant apeliacine ir kasacine tvarka nagrinėjamas bylas, nesvarbu, kas jas pradeda, santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium klausimus, sprendžiamus notarine tvarka), taip pat vykdymo proceso išlaidos, nurodytos teisingumo ministro patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje, išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų rengimu ir įrodymų rinkimu, vertimu, su atstovavimu išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustatyta įstatymuose ar teismo sprendime, išlaidos už notarinių veiksmų atlikimą sprendžiant santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium klausimus notarine tvarka.“

3 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 24 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu pareiškėjas turi apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, tačiau jis neatlieka pareigos laikantis proceso įstatymų nustatytų terminų ir tvarkos apmokėti 50 arba 75 procentus bylinėjimosi išlaidų civilinio proceso atveju arba 50 arba 75 procentus išlaidų, susijusių su administracinės bylos nagrinėjimu, ir dėl to civilinė arba administracinė byla pasibaigia nepriėmus teismo sprendimo dėl bylos esmės ar nepradedamas išieškojimas, arba neatlieka pareigos apmokėti 50 ar 75 procentus notaro imamo atlyginimo ir dėl to neatliekamas notarinis veiksmas, pareiškėjas privalo per tarnybos nustatytą terminą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas į valstybės biudžetą. Jeigu pareiškėjas šių išlaidų negrąžina, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Užsienio reikalų departamento
direktorius pavaduotojas
[Signature]
2016.07.01

Teisingumo ministras
[Signature]
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1591
2, 14 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – antrinė teisinė pagalba) – dokumentų rengimas, gynyba ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų ~~ir~~, su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą **ir atlyginimą už notarinių veiksmų atlikimą šio įstatymo nustatytais atvejais.**“

2 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 14 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Antrinės teisinės pagalbos išlaidas sudaro išlaidos, nuo kurių mokėjimo pareiškėjas atleidžiamas, tai yra: bylinėjimosi išlaidos bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusios išlaidos, su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusios išlaidos, numatytos šio įstatymo 20 straipsnyje, išlaidos, susijusios su gynyba ir atstovavimu nagrinėjant bylas (įskaitant apeliacine ir kasacine tvarka nagrinėjamas bylas, nesvarbu, kas jas pradeda, **santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium klausimus, sprendžiamus notarine tvarka**), taip pat vykdymo proceso išlaidos, nurodytos teisingumo ministro patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje, išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų rengimu ir įrodymų rinkimu, vertimu, su atstovavimu išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustatyta įstatymuose ar teismo sprendime, **išlaidos už notarinių veiksmų atlikimą sprendžiant santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium klausimus notarine tvarka.**“

3 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 24 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu pareiškėjas turi apmokėti 50 arba 75 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, tačiau jis neatlieka pareigos laikantis proceso įstatymų nustatytų terminų ir tvarkos apmokėti 50 arba 75 procentus bylinėjimosi išlaidų civilinio proceso atveju arba 50 arba 75 procentus išlaidų, susijusių su administracinės bylos nagrinėjimu, ir dėl to civilinė arba administracinė byla pasibaigia nepriėmus teismo sprendimo dėl bylos esmės ar nepradedamas išieškojimas, **arba neatlieka pareigos apmokėti 50 ar 75 procentus notaro imamo atlyginimo ir dėl to neatliekamas notarinis veiksmas**, pareiškėjas privalo per tarnybos nustatytą terminą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas į valstybės biudžetą. Jeigu pareiškėjas šių išlaidų negrąžina, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2015-12-30

2016-01-06

Dėl patobulintų Civilinio kodekso 3.51, 3.53, 3.61, 3.64, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.293, 3.305, 3.306 ir 5.7 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 3.54-1, 3.76-1, 3.115-1 straipsniais įstatymo *...*, Civilinio proceso kodekso 582 straipsnio pakeitimo įstatymo *...* Notariato įstatymo Nr. I-2882 46 straipsnio pakeitimo įstatymo *...* Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktu įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 8 straipsnio pakeitimo įstatymo *...* ir Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr.15-0564-2-1(2)-15-568-2-1(2)) (16-125)

Pranešėjas: teisingumo ministras J.Bernatonis

Dalyvauja: TM Teisės sistemos departamento Teisės sistemos vystymo skyriaus patarėja J.Meškelytė

Klausimo kuratorius: N.Makštelienė

N/M
2015 11 26

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p>2015-12-01 (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p>1. Patvirtinti TM įvestinti Lietuvos Vyriausybės konferencijos ir TO portalo 2. Patvirtinti projektą mainyti Vyriausybės portalo B dalį 2015-12-01 <i>...</i></p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p> <p><i>Svarstyta LRV positarime 2016-01-04</i></p>	<p>Papildoma informacija</p>

8p ← JB